

ISSN 1226-2323

슬라브어 연구

2016 제21권 2호

한국슬라브어학회

슬라브어 연구

2016 제 21 권 2 호

ИССЛЕДОВАНИЯ ПО СЛАВЯНСКИМ ЯЗЫКАМ

한국슬라브어학회
КОРЕЙСКАЯ АССОЦИАЦИЯ СЛАВИСТОВ

차 례

Станишич, Ваня

О некоторых культурно-исторических предпосылках старославянской
двуазбучности и диграфии в славянских языках..... 1

Божих, Милица

О придевима *насји* и *псећи* у савременом српском језику 13

Им, Хынг-Су · Николаева, Т. Л.

Сравнительный анализ концепта «родина»
в русском и корейском языковом сознании 25

김보라

키르기스어에 차용된 러시아 어휘의 유형분석..... 37

이수현

러시아어의 시간과 언어상: [위-아래] 공간 지향 개념화에 대한 一考..... 49

조남신 · 박수빈

러시아어 동사의 의미 분류에 관한 재고 73

송은지

러시아어 발화동사의 상과 구문적 의미 - говорить - сказать 를 중심으로 - 87

남혜현

의례의 언어로서 소비에트 노보야즈..... 115

정경택

캅카스 지역의 민족-언어상황 고찰
(남오세티야와 북오세티야의 언어정책을 중심으로)..... 133

정막래

토르플 기본단계 쓰기 팀티칭 제안..... 153

Пак, Сон-Гу

Языковые и коммуникативные игры в обучении
(из опыта преподавания РКИ в корейской аудитории)..... 165

JOURNAL OF SLAVIC LANGUAGES

2016·21-2

THE KOREAN ASSOCIATION OF SLAVIC LANGUAGES · SEOUL

CONTENTS

Stanišć, Vanja

About Some Cultural-Historical Premises of Digraphia in Old Church Slavic
and its Heritage in Slavic Languages 1

Bozic, Milica

The Adjectives *pasji* and *pseći* (of a canine) in Contemporary Serbian Language 13

Im, Heung-Su · Nikolaeva, Tatiana

Comparative Analysis of Concept «homeland»
in Russian and Korean Linguistic Consciousness 25

Kim, Bora

Russian Loanwords in Kyrgyz Language 37

Lee, Suhyoun

The Conceptualization of Time and the Naive Picture of the World in Russian:
on the idea of the vertical axis [up-down] 49

Cho, Nam-Shin · Park, Su-bin

Towards a Semantic Classification of Russian Verbs 73

Song, Eun-Ji

Aspectual Choice of Russian Verbs of Speech and Constructional Meaning
- Focus on *govorit* '-skazat' - 87

Nam, Hye Hyun

Soviet Newspeak as a Ritual Language 115

Chung, Kyung Taek

A Study on Ethno-Language Situation in Caucasia: Focusing on Language Policies
in South Ossetia and North Ossetia-Alania 133

Jeong, Mak-lae

A Team Teaching Method of the Writing Section of TORFL Basic Level 153

Park, Soung-Goo

Linguistic and Communicative Games in Teaching
(from Experience of Teaching Russian as a Foreign Language in a Korean Audience) 165

О придевима *насји* и *псећи* у савременом српском језику*

Божих, Милица

(Универзитет у Београду, Србија)

1. Увод

У савременом српском језику постоје придеви који се изводе од исте мотивне речи, или од речи семантички блиских, суфиксима којима се творе речи једне семантичке категорије, а те изведенице остају у истом значењском пољу: појам уз који стоје припада врсти (или појединцу), именованом мотивном речју придева, или се на врсту (или појединца) односи (на пример: *вучији* и *вучји* (< *вук*), *братов* и *братовљев* (< *брат*), итд.). Примећено је напоредо постојање двају или више таквих облика придева са истим или сличним значењем, што доводи до конкуренције тих речи у употреби.

Предмет овог рада представљају придеви *насји* и *псећи*. Први циљ рада јесте да испитамо, кроз творбену анализу, да ли између придева *насји* и *псећи* постоји појава суфиксне синонимије. Други циљ рада је да дамо преглед данашњег статуса ових придева у употреби у српском језику, са фокусом на питању да ли је један члан пара фреквентнији од другог.

Најпре ћемо навести преглед историје питања у којем ћемо се осврнути на важне граматике савременог српског језика и на радове посвећене питању творби присвојних придева *насји* и *псећи* и њиховој употреби. Полазно становиште за утврђивање статуса посматраних форми у употреби и њихов међусобни однос јесте наше језичко осећање које смо упоредили са резултатима подробнијег истраживања: преглед речника и граматика, као и претраживањем *Електронског корпуса* Математичког факултета у Београду. Напоследку смо ове податке допунили и резултатима анкете спроведене међу ученицима Филолошке гимназије у Београду.

2. Претходна разматрања о придевима *насји* и *псећи*

Према нашим подацима постоји само један рад у целини посвећен придевима *насји* и *псећи*, у оквиру сербокроатистике (Volenc 2014). То истраживање упоредили смо са запажањима

* Овај рад написан је под руководством проф. др Божа Ђорића у оквиру курса *Творба речи у теорији и пракси* на докторским студијама на Филолошком факултету Универзитета у Београду у току академске 2015/2016. године.

аутора граматика и лексикографа речника српског (српскохрватског) језика да бисмо утврдили статус пара присвојних придева *насју* и *нсећу* у савременом српском језику.

У граматикама српског језика и у неким истраживањима наилазимо на различита схватања о мотивацији изведених придева *насју* и *нсећу*. Неки лингвисти сматрају да је придев *насју* изведен од именице *нас*, а *нсећу* од *нсецо* и да су оба придева изведена једним суфиксом, суфиксом *-ју*. Међутим, у поједним граматикама претпоставља се могућност да су посматрани придеви изведени различитим суфиксима (у питању су суфикси *-ју* и *-ећу*). Кроз преглед граматика и речника српског (српскохрватског) језика, испитаћемо подробније питање творбе изведеница *насју* и *нсећу*. Прегледано је осам (8) граматика, седам (7) речника.

Нека новија истраживања показала су да се придеви *насју* и *нсећу* изводе једним суфиксом (суфиксом *-ју*), а да су мотивисани различитим именицама: „Pridjev *pseći* tvori se od imenice *pseto* i morfemski se može raščlaniti ovako: /p(a)s/ + /-et/ + /-j-/ + /-i/ > *psetji* (jotacija) > *pseći*. Nasuprot tomu, pridjev *pasji* tvori se od imenice *pas*: /pas/ + /-j-/ + /-i/ > *pasji*“ (Volenc 2014:192). Са таквим схватањем о творби придевских изведеница *насју* и *нсећу* сусрећемо се и у, ранијим, запажањима граматичара.

У најранијој студији о творби речи из прве половине 19. века (Караџић 1828:126) аутор указује на то да су придеви *насју* и *нсећу* мотивисани различитим именицама (да је облик *нсећу* изведен од именице *нсецо*, а да је *насју* изведен суфиксом *-ју*¹ од именице *нас* („*нас-ји*“)).

На крају 19. века влада схватање да су посматрани придеви изведени једним суфиксом, суфиксом *-ју*, којим се изводе придеви са присвојним значењем (али се не истиче мотивна реч) „*ји се веже с именичким основима, и придеви тако постали значе, чје је што*. Примјери: *пасји, псећи*.“ (Maretić 1899: 354).

Неки лингвисти издвајају само суфикс *-ју* и придев *насју*, а међу примерима се не наводи придев *нсећу*: „Наставак *-ју* којим се изводе придеви за означавање припадања појмовима (обично бићима, и то најчешће животињама), с именом на основу којег се додаје овај наставак: *насју*“ (⁴Стевановић 1981: 541).

¹ У овом раду нећемо говорити о односу суфикса *-ју* и *-ију*, јер се облик *насју*, који је предмет посматрања, јавља само у том облику (Клајн 2003:234). Међутим, у Речнику САНУ одредница је наведена као *нас(у)ји*, чиме се упућује на варијантност облика. Соња Ненезић посматра именице изведене суфиксима *-ју* и *-ију*. Она уочава да су са нормативног аспекта ове изведенице равноправне, али примећује да: „из [...] непознатих разлога норма оставља придев *насју* без парњака, иако га региструју и РМС и *Обратни речник*“ (Ненезић 2003:245). Претрагом *Електронског корпуса* увидели смо да је облик *пасји* резервисан за генитив једнине именице *пасија* (*велика обузетост неком делатношћу, заинтересованост, страст за нечим* (РСЈ)): од 18 резултата, 16 представља генитив именице *пасија*, а тек 2 облика су у номинативу једнине придева *нас(у)ји*: „*пасији живот*“ (Политика), „*пасији реп*“ (Демин Мирко, *Слуге хировитог лучоноше*).

У другој половини 20. века наилазимо на непромењено мишљење да је придев *pseћu* мотивисан именицом *псето*, а придев *pacji* именицом *пас*. Даје се опис творбеног процеса са напоменама о гласовним променама на споју творбене основе и суфикса.² Међутим, примећујемо да је тада препознат, као самосталан, суфикс *-ећu*, али да се њиме изводе придеви *срнећu* и *ослећu* (³Babić 2002:438/439).

На почетку 21. века, први пут, према нашем увиду, у прегледу суфикса издваја се суфикс *-ећu*, „релациони суфикс“, и констатује се да је њиме изведен придев *pseћu*. Међутим, не експлицира се основинска реч, већ се даје напомена: „*псећu*, формално од *псето-* + *-ју*, истозначно је са *pacji*“ (Клајн 2003:225).

Неки аутори виде један суфикс (*-ју*), а две основинске речи (*пас* и *псето*), а други препознају два суфикса. Неки граматичари (³Babić 2002 и Клајн 2003) препознају суфикс *-ећu* као самосталан суфикс. На основу датог прегледа издвајамо и то да се суфиксима *-ју* и *-ећu* творе придеви који припадају истој семантичкој категорији (придеви са значењем припадања). Мотивацију изведеница даље ћемо испитати на основу њихове семантичке интерпретације, консултујући речнике српског језика и издвојивши лексикографске дефиниције значења посматраних придева.

3. Испитивање речничке грађе и творбена анализа придева *pacji* и *pseћu*

Најпре износимо схватање суфиксне синонимије, којег ћемо се у творбеној анализи придржавати: „суфикси су синонимични ако речима дају заједничко категоријално значење или их уводе у одређену лексичко-семантичку категорију (наравно, реч је о материјално различитим суфиксима)“ (Ђорић 2008:227). Испитаћемо творбу: којим суфиксима су изведени, а затим којим речима су мотивисане придевске изведенице. Како бисмо извршили творбену анализу, испитаћемо речнике српског (српскохрватског) језика, са фокусом на мотивацији изведених придева. Мотивацију у творби речи посматрамо као формално-семантичку везу двеју речи (Ђорић 2008:23).

У речницима српског језика налазимо следеће дефиниције посматраних придева. Придев *pacji* дефинисан је на следећи начин: „који припада псима, који се односи на псе, псећu“ (РМС 1971); „што се односи на псе“ (Бакотић 1936); „који се односи на псе“ (Московљевић 1966); „adj. possess. od pas“ (RJAZU 1926). А придев *pseћu*: „који се односи на псе, који је одређен за псе, пасји“ (РМС 1973); „који се односи на псе, одређен за псе; својствен псима“ (РСЈ); „што се

² У придеву *pacji* творбена основа је *pac-* на коју се додаје суфикс *-ју* без гласовне промене („bez glasovnih promena [sufiks -ji] dolazi na osnove koje se završavaju na r, s, š, z, ž: *pasji*...“). Код придева *pseћu*, основа је *ncem-*, суфикс *-ју*, а на њиховом споју долази до јотовања („-t + -ji < -ći: u osnovi su imenice sklonidbenoga tipa *tele, teleta*, osim *pseći < pseto, pseta*“) (³Babić 2002: 438/439).

односи на пса“ (Бакотић 1936); „који се односи на пса“ (Московљевић 1966). Једино се у тезаурусном, историјском Речнику ЈАЗУ (RJAZU 1952) *псећи* наводи као придев од *псето* (*adj. od pseto, pasji*).

Према лексикографским дефиницијама из речника савременог српског језика налазимо да је придев *псећи* мотивисан именицом *пас*, а не именицом *псето*. Дакле, оба придева су мотивисана именицом *пас*. Утврдивши основинску реч, даље испитујемо творбену основу, јер се чини да ипак не можемо применити формулу *псет-* + *-ји*, како је образложено у претходним истраживањима (Volenc 2014:191). Пошто је основинска реч именица *пас*, посматрајући облик *псећи* чини се да је творбена основа добијена од генитива једнине именице *пас* (*пс-*) на коју се додаје придевски суфикс *-ећи*.

На основу прегледаних граматика може се утврдити да је облик *пасји* изведен суфиксом *-ји*. Овај облик на другачији начин гради творбену основу. Када издвојимо суфикс *-ји*, уочавамо да је творбена основа добијена од облика генитива множине именице *пас*, и гласи: *пс-*. Дакле, можемо претпоставити да је за творбену основу придева *псећи* узет облик генитива једнине, а за творбену основу *пасји* генитив множине. Семантичку паралелу налазимо у лексикографској дефиницији у једном речнику (Московљевић 1966), према којој се облик *пасји* односи на псе (у множини), а *псећи* се односи на пса (у једнини).³

На основу творбене анализе можемо утврдити да је основинска реч у творби оба придева именица *пас*. Према запажањима аутора граматика препознајемо да су они изведени различитим суфиксима (*пс-* + *-ећи*; *пс-* + *-ји*). Из датог прегледа творбеног процеса, уочавамо појаву творбене синонимије у примерима *пасји* и *псећи*: различитим суфиксима *-ји* и *-ећи* изведени су придеви који припадају једној лексичко-семантичкој категорији.

На основу лексикографске обраде можемо се кратко осврнути и на лексичку синонимију придева *пасји* и *псећи*. Према РМС могуће је уочити да посматрани придеви на сличан начин развијају полисемантичку структуру: примарна значења дефинисана су на исти начин: „који припада псима, који се односи на псе“ (1971, 1973). Секундарна значења за оба придева имају следећи редослед: за *пасји* и *псећи* (2.) „који је својствен псима, који је као у пса“ (1971, 1973). Придев *псећи* развија фигуративно значење (3.) „врло мучан, тежак, неподношљив“ (1973). За придев *пасји* лексикографи су препознали да има два подзначења (3.) а. „врло тежак, тешко подношљив, претеран у непријатности“, б. „који изазива презир, мрзак, подао“ (1971). Оба придева се јављају као саставни део неких погрдних израза, а придев *пасји* развија

³ У РСАНУ у последњем, 19. тому, обрађен је само придев *пасји* и наводимо ту дефиницију: „који се односи на пса, на псе (који припада псу, који потиче од пса и сл.), псећи“. Из дефиниције у РСАНУ лексикограф експлицира да се придев може односити и на појединачног припадника врсте и на целу врсту.

спецификовано значење: „саставни део ботаничких и зоолошких термина“ (1971).⁴ Лексикографска обрада нас упућује на то да су у питању лексички синоними. У даљем разматрању, указаћемо на значења и фреквенцију употребе ових придева у српском језику према аналитичком корпусу.

4. Статус придева *насји* и *нсећи* према аналитичком корпусу

Чини се да у савременом српском језику међу облицима *насји/нсећи* влада конкуренција, да се употребљавају равноправно, и да имају једнако фреквентну заступљеност у употреби, што проистиче из њихове конкурентности на плану значења. Након напомена о творбеној анализи посматраних облика преостаје нам да истражимо аналитички корпус и утврдимо употребну вредност придева према чињеничком стању, испитујући језички материјал текстовном, а потом и анкетном методом.

Претрагом *Електронског корпуса* издвојили смо грађу коју чине одломци из књижевноуметничких дела и из новинских текстова. Нисмо убрајали дела преводне књижевности да бисмо добили слику употребе ових придева у српском језику.⁵ Понављања делова из истих текстова такође смо одбацили.

Тако селектоване резултате претраге *Електронског корпуса* излажемо овде: за придев *насји* постоји 74 примера употребе, а придев *нсећи* се јавља у 254 контекста.⁶ Дат је укупан број појављивања кроз све падежне облике и све родове. Напомињемо да није било резултата за генитив множине придева *насји* (*насјих*). Врсту текстова који су ексерпирани из грађе наводимо у раду.

Према нашој грађи придев *насји* налазимо у значењу „страшан, ужасан, тежак, испуњен муком, невољом“ (дефиниција према РСАНУ 2014): **насји дан**: *Но, вратимо се мало уназад,*

⁴ Потврду за ово значење пронашли смо и у нашој грађи: „насји купус – вишегодишња биљка са усправним стабљикама“ (Радиша Јанчић, *Ботаника фармацеутика*); „насји ђумбир“; „Бадељ (у Боки) или (у Хрватској) сјекавац или (у Лици) насји стрип (*carduus*)“ (Веселин Чајкановић, *Речник српских народних веровања о биљкама*).

⁵ Према *Електронском корпусу* смо издвојили следеће податке: од 94 примера у којима је у преводу употребљен придев *насји* 72 је са руског језика. За придев *нсећи* налазимо 104 резултата преводне књижевности, а од тога је 41 са руског језика. Већина дела преводне књижевности, чије смо примере, за ову прилику, одбацили, обухвата, дакле, стваралаштво на руском језику. У руском језику, као и у српском, постоји обличка варијативност придевских изведеница од именице *нас*, како налазимо у руском речнику: *псиный, псией, псовый* (Евгенјева 1984). У овом раду нећемо се бавити упоредном анализом ни преводним еквивалентима датих речи у српском, односно српских придева у руском језику, али то може бити предмет даљег истраживања. Други преводи су са следећих језика: са енглеског, француског, немачког, италијанског, чешког (са чешког су сви примери из романа *Доживљаји доброг војника Швејка у светском рату* Јарослава Хашека).

⁶ Износимо и фреквенцију појављивања посматраних придева према претрази Гугла: *нсећи* око 81.600 резултата, *насји* око 30.400 резултата, што показује да је придев *нсећи* чешћи у употреби.

нeкoлнкo мeсeцн прe oвoг „пaсјeг“ дaнa кaдa јe мoм пивскoм сaбрaтy, трeћeг дaнa пoсeтe Србнји, y гoстe дoшлa пoзнaннкa из Фрaнцускe (Пoлнткa); пaсјe врeмe: Мaјкл сe oд тoг пaсјeг врeмeнa пoвyкao y пoрoднкн жнквoт. (Пoлнткa).

Прндeв пaсјн нaлaзнкo и y нзрaзy пaсјн дaнн y знaчeњу „вeoмa тoпao, врeo“ (прeмa РСАНУ): Пaсјн дaнн – y цeнтру Сaн Хoзeа пoстoјн ндeалнo мeстo зa oдбрaну oд лeтњe жeгe – фoнтaнa нa Тргу Цeзaр (Пoлнткa). Илн, сa другe стрaнe, сa знaчeњeм „вeoмa хлaдaн, студeн“ (прeмa РСАНУ) пaсјe врeмe: Врeмe јe пaсјe... A вaмa јe oвдe хлaднo... Нaрeднћу дa вaм сe дa нeкa тoплнјa oдeћa. (Дaннлo Кнш, Нoћ нa мaглa). Oвaј прндeв сe чeстo кoрнстн сa знaчeњeм „кoјн нзaвнвa прeзрн, мрзaк, пoдao“ (прeмa РСМ 1971): A свaкн мy oпeт oдгoвaрa сa нeкoлнкo крyпннх н нeљyбaзнх рeчн o зeмљн н пoднeбљy: „Пaсјн зaвнчaј!“, кaжe тeфтeдaр. (Ивo Андрнћ, Трaвннкчкa хрoннкa).⁷

Грaђa јe пoкaзaлa дa сe прндeв пaсјн нaјчeшћe јaвљa уз нмeннкy жнквoт y знaчeњу „врлo тeжaк, тeшкo пoднoшљнв“ (прeмa РСМ 1971). Нaвoднкo нeкe oд прнмeрa:

1. Дa oнн рaдe oд јyтрa дo сyтрa, жнквeћн пaсјн жнквoт, грaђaнa нe другoг, нeгo трeћeг рeдa. (Пoлнткa); 2. [...] Књнгу „Брaтствo мeрмeрнoг крстa“, кoјa јe упрaвo бнлa кoд нздaвaчa, a y кoјoј сaм oпнсao пaсјн жнквoт људн кoјн сy дoшлн дo днa, пoсвeтнм упрaвo Днјaгoнaлн. (Пoлнткa); 3. Нa нeчнјy oпaску дa сe „oвaј пaсјн жнквoт нe мoжe вншe нздржaтн“, oлaкo прoцeннх дa „мoрa нaстyпнтн нeштo бoљe“ [...] (Жaркo Лaушeвнћ, Гoдннa прoћe, дaн ннкaдa); 4. Нe рeжнтe нa рeжнм, aкo ннстe спрeмнн нa пaсјн жнквoт! (Пoлнткa); 5. Aлн јeднoг дaнa oдвoјншe мe oд мaјкe, н зaпрaвo тaдa пoчнћe мoј пaсјн жнквoт. (Oвo „пaсјн“ нeмoјтe дa схвaтнтe пoгрeшнo, нe жaлнм сe нa жнквoт. Нeгo кaжeм прoстo: мoј жнквoт.) (Дaннлo Кнш, Рaнн јaдн); 6. У свeтy свe дрaстнчннјнх рaзлнкa нзмeђy бoгaтнх н снрoмaшннх, стaрa мeтaфoрa „пaсјн жнквoт“ вншe ннјe aдeквaтнa: пснмa сe жнквoт yoчљнвo пoпрaвљa, a снрoтнћн пoгoршaвa. (Пoлнткa); 7. Јyнaцн oвoг рoмaнa, кaкo н сaм aутoр кaжe... крeћy сe н пoнaшaјy бaш кao н кeрoвн лyтaлнцe, жнквe пaсјм жнквoтoм... (Пoлнткa).

Сa oвнм знaчeњeм нaлaзнкo н прндeв псeћн, тaкoћe уз нмeннкy жнквoт:

1. Имa дa јe жнквoт псeћн, н дa нн oн снгурaн ннјe... a сaмo смрт, смрт, смрт... Зaштo стaлнo yбнјaњe? (Стaннслaв Крaкoв, Крнлa); 2. Oндa спaвaшe чeтнрн нлн пeт сaтн. Тeжaк жнквoт! Псeћн жнквoт! aкo смeм дa сe тaкo нзрaзнм. A прн тoмe јe стaлнo oскyдeвao. (Мнлyтнн Мнлaнкoвнћ, Крoз цaрствo нaукa); 3. Сaмo прoклeтoг пoннжeњa, oд кoгa сe н oвaкo сaстoјao њeгoв псeћн жнквoт. (Бoрнслaв Пeкнћ, Бeсннлo); 4. [...] рeчe мy дa eкспрeсoм

⁷ Вeћн брoј јaвљaњa y вeзн јe сa пoгрднм нзрaзoм пaсјн снн: [...] смaтрao јe Кaрaђoз свoјнм; oн јe бнo њнхoв „стeннкa н крoпнцнјa“, „пaс н пaсјн снн“, aлн њнхoв. Тaкaв јe Лaтнфaгa, звaнн Кaрaђoз. (Ивo Андрнћ, Прoклeтa aвлнјa); Oн јe грeшaн, пaсјн снн. (Мнлyтнн Ускoкoвнћ, Дoшљaцн); „Лaжeш, пaсјн сннe, сaтрo бн јe.“ Смјeшкa сe јeдвa вндљнвo Aвдaгa н прнјeтн мy глaвoм. (Ивo Андрнћ, Тoркaн н Швaбнцa); „Свн y стрoј, пaсјн сннoвн! Свн!“ (Дaннлo Кнш, Нoћ нa мaглa).

пролази нека чувена личност коју мора да ухвати за интервју. – Псећи живот, морате признати! (Бранимир Ђосић, *Кроз књиге и књижевност*).

Међутим, придев *псећи* превасходно налазимо у значењу „који припада псима, који се односи на псе“ (према РМС 1973):

Псеће беснило: Сваког дана је очекивао да чује вест о епидемији псећег беснила у трмећи Сирије, Израела и Либана. (Борислав Пекић, *Беснило*); Потврђено је постојање псећег беснила у Јагодини (Политика); **псећи зуби:** Опазих на снајкиној нози пасје уједе. Она примети да гледам у том правцу и брже-боље прекри чарапом трагове псећих зуба. (Милисав Савић, *Коњ у: Ујак наше вароши*); *Кад се виде слике оних који имају ожиљке од псећих зуба [...]* (Политика); **псећи лавез:** Јапанци су прошле године избацили уређај који тумачи псећи лавез и власницима открица шта њихов љубимац покушава да им каже. (Политика) *На више места само камени темељи или њихови остаци. Ни псећег лавеза, ни кокодакања кокошака. Мртва тишина. Пресушила је и чесма напред села.* (Политика); **псећи њух:** Калеб је стар и посутао, и њух је свој псећи изгубио, те не може наћи трага стаду мојем (Данило Киш, *Складиште*); **псећи мирис:** Пао је на колена и осетио псећи мирис, псеће дахтање (Данило Киш, *Пешчаник*); **псеће очи:** Тајна се вековима скривала у псећим очима, а научници су је тек ових дана растумачили (Политика). *Пас демонског изгледа и светлих, проиљивих очију, више људских него псећих, смирио се на једва видљив покрет господаре руке.* (Филип Давид, *Ходочасници неба и земље*); **псећи угриз:** *Онесвеићеног и полухладног, без патика и чарапа, с дубоким псећим угризима на ногама* (Милисав Савић, *Одбрана вароши од вештица у: Ујак наше вароши*).

Према изнетом прегледу нашег, ограниченог, корпуса и испитивањем издвојене грађе може се констатовати следеће:

1) Придев *псећи* знатно је фреквентнији у употреби у односу на облик *пасји*.

2) Придев *пасји* најчешће се употребљава у секундарним значењима (*пасји живот*, *пасје време*, *пасји дани*), и јавља се као саставни део погрдних израза⁸, а облик *псећи* чешћи је у примарном значењу: „који припада псима, који се односи на псе“.

Табела 1. Фреквенција употребе придева *пасји* и *псећи* према резултатима претраге:

	Електронски корпус	Гугл претраживач
пасји	74 резултата	око 30.400 резултата
псећи	254 резултата	око 81.600 резултата

⁸ У речнику синонима Миодрaга Лалевића (2004) налазимо да је синоним придева *пасји* придев *рђав*. Ове речи су синоними у секундарним значењима.

5. Истраживање анкетном методом

Да бисмо употпунили истраживање, спровели смо анкету међу ученицима Филолошке гимназије у Београду. Основни циљ анкете био је да стекнемо увид у језичко осећање испитаника у вези са употребом придева *насји* и *псећи*. Анкетирали смо ученике трећег разреда гимназије да бисмо испитали које су најчешће асоцијације на придеве *насји* и *псећи*. Асоцијативни тест урадило је 49 ученика. Од њих смо захтевали да уз задате придеве напишу своје асоцијације, највише пет, уз напомену да могу бити исте асоцијације за оба придева.

Резултати су показали да је највећи број асоцијација за придев *псећи* био у вези са оним што се односи на псе као врсту: *лавез* (15), *храна* (12), *кућица* (8), *реп* (6), *језик* (5), *поводац* (5), *шапе* (4), *огрлица* (4), *њушка* (3), *ујед* (2), *кекс* (2), *крзно* (2); *псећа глава* (2); *поглед* (2); *длака* (2); *мирис* (2).

Таквих асоцијација било је и у вези са придевом *насји*: *лавез* (11), *реп* (8), *језик* (4), *кућица* (3), *угриз* (2), *њушка* (2), *поглед* (2), *мирис* (2).

Такође, јављале су се и асоцијације које су у вези са метафоричним значењима, пре свега уз придев *насји*: *живот* (14), *јадан* (2), *бедан* (2), *посао* (2), *верност*. *То што је урадио је баш насји потез с његове стране, просјачки*; али и уз придев *псећи*: *живот* (11), *верност*, *љубав*, *пожртвованост*, *оданост*, *доброта*.

Анкета је показала да 11 ученика користи израз *насја врућина*, а да нико не употребљава израз *псећа врућина*, који се бележи у речницима српског језика (нпр. у Бакотић 1936: *насји дани, дани кад је лети највећа врућина; псећи дани, дани највеће врућине*).

Према спроведеној анкети најчешћа асоцијација на придев *насји* је *живот* (14), а на придев *псећи*: *лавез* (15).

6. Закључне напомене

У раду су посматрани присвојни придеви *насји* и *псећи*, њихова творбена структура, статус и употреба у савременом српском језику.

Оба придева, *насји* и *псећи*, правилна су са становишта граматике и књижевнојезичке норме. Из творбене анализе ових изведеница уочили смо да су оба придева мотивисана истом именицом, именицом *нас*. Даљим испитивањем увидели смо да су они изведени различитим суфиксима, суфиксом *-ји* и суфиксом *-ећи*. Оба ова суфикса творе изведенице једне лексичко-семантичке категорије: тим изведеницама се означава припадност врсти или поједначном члану те врсте. Између ових суфикса, на основу посматраних изведеница, препознајемо појаву суфиксне синонимије.

Лексикографска обрада оба придева показује да су у питању и лексички синоними. Управо због семантичке подударности наша полазна претпоставка била је да међу посматраним придевима у употреби влада конкуренција и да су једнако заступљени, без диференцијације. Међутим, наша грађа показала је да ови присвојни придеви нису подједнако фреквентни. Према нашем аналитичком корпусу уочили смо да је придев *псећи* знатно чешћи у употреби. Затим, текстуални и анкетни подаци су показали да се *псећи* најчешће јавља у значењу „који припада псима, који се односи на псе“ (примарно значење), а *насји* у значењу „врло тежак, тешко подношљив“ (секундарно значење). Дакле, у употреби ових придева у одређеним контекстима чини се избор, због чега се претпоставља њихова стилска раслојеност и могућа семантичка диференцијација. За будућа истраживања поставља се питање узајамне заменљивости ових придева у истом контексту. То истраживање би могло да се спроведе на обимнијем корпусу и уз помоћ нове анкете (са испитаницима различитог узраста).

Л и т е р а т у р а

- Бакотић Л.(1936), *Речник српскохрватског књижевног језика*. Београд.
- Белић А.(1949), *Савремени српскохрватски књижевни језик, II део: Наука о грађењу речи*. Београд.
- Драгићевић Р.(²2010), *Лексикологија српског језика*. Београд.
- Евгеньева А.П.(1980), *Словарь русского языка*. Москва.
- Карацић В.С.(1828), "Главна свршивања суштествителни и прилагателни имена у српском језику", *Даница*. 1–135. Беч.
- Клајн И.(2003), *Творба речи у савременом српском језику, II: Суфиксација и конверзија*. Београд.
- Лалевић М.(2004), *Синоними и сродне речи српскохрватског језика*. Београд.
- Московљевић М.(1966), *Речник савременог српскохрватског књижевног језика с језичким саветником*. Београд.
- Ненезић С.(2003), "Дублетизам придјева на *-ји* и *-ији* у српском језику", *Пети лингвистички скуп "Бошковићеви дани"*. 237–251. Подгорица.
- Новаковић С.(²1902), *Српска граматика*. Београд.
- РМС (1971), *Речник српскохрватског књижевног језика. Том IV (ограије – претња)*. Нови Сад.
- РМС (1973), *Речник српскохрватског књижевног језика. Том V (претовар – стоти)*. Нови Сад.

- РСАНУ (2014), *Речник српскохрватског књижевног и народног језика. Том XIX (оцаг – петогласник)*. Београд.
- РСЈ (²2011), *Речник српског језика*. Нови Сад.
- Стакић М.(2001), "Синонимност суфикса и њихово семантичко диференцирање", *Српски језик* VI/1–2. 393–399. Београд.
- Станојчић Ж., Поповић Љ.(¹³2011), *Грамматика српског језика за гимназије и средње школе*. Београд.
- Стевановић М.(⁴1981), *Савремени српскохрватски језик I*. Београд.
- Ђорић Б.(2008), *Творба именица у српском језику (одабране теме)*. Београд.
- Babić S.(³2002), *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*. Zagreb.
- Maretić T.(1899), *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*. Zagreb.
- RJAZU (1926), *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Sveska 41. Zagreb.
- RJAZU (1952), *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Sveska 53. Zagreb.
- Volencec V.(2014), "Pašji i pseći", *Jezik: časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 61/4–5. 191–193. Zagreb.

Остали извори

Google: <https://www.google.rs>

Електронски корпус: Duško Vitas i Miloš Utvić, *Korpus savremenog srpskog jezika* (verzija SrpKor2013), Grupa za jezičke tehnologije Univerziteta u Beogradu. <http://www.korpus.matf.bg.ac.rs>

<Abstract>

The Adjectives *pašji* and *pseći* (of a canine) in Contemporary Serbian Language

Milica Bozic

The paper focuses on the adjectives *pašji* and *pseći* (of a canine), their generative analysis and use in the contemporary Serbian language. The first objective of the paper is to examine if there is a suffix synonymy between the adjectives *pašji* and *pseći*. The second objective is to provide an overview of the current status of usage of these adjectives in the Serbian language, focusing on the issue of the usage frequency – if one of the two adjective is more often used than the other one. The resources were obtained by searching the *Electronic Corpus*. The analyzed corpus consists of passages from literary and artistic works, newspaper articles, lexicographical definitions extracted

from the dictionaries of the Serbian (Serbo-Croatian) language, as well as data of the survey conducted by native speakers of the Serbian language.

<Keywords>

"pasji", "pseći", adjectives, Serbian, generative analysis, suffix synonymy, corpus research

<주제어>

형용사, 세르비아어, 생성 분석, 접미사 동의어, 접미사 유의어, 말뭉치

논문 제출일(Submitted): 2016.8.29.

논문 심사일(Reviewed): 2016.9.22.~10.7.

게재 확정일(Accepted): 2016.10.7.

milica.bozic91@gmail.com

한국슬라브어학회 임원 및 편집위원

회장	정경택(경상대)
부회장	이용권(부산대)
총무이사	남혜현(연세대)
연구이사	전혜진(중앙대)
대의협력이사	한민춘(상명대)
재무이사	김형섭(중앙대)
감사	김원희(한국외대)
편집이사	김용화(충북대)
편집위원장	조남신(연세대)
편집위원	김원희(한국외대), 권경준(성균관대), 김보라(연세대), 정정원(연세대), 최윤희(한남대), 한지형(부산대), 허성태(조선대), B.Ćorić (University of Beograd, Serbia), K.Kleszczowa (University of Silesia, Poland)

슬라브어 연구

제21권 2호

인 쇄 : 2016년 10월 28일

발 행 : 2016년 10월 31일

발행인 : 정 경 택

발행처 : 한국슬라브어학회

주 소 : 경상남도 진주시 진주대로 501

경상대학교 인문대학 러시아학과

Tel/Fax : (055) 772-1053 / 772-1059

인쇄처 : 다해 (02) 2266-9247

본 학회지의 판권은 한국슬라브어학회에 있음.

ОТВЕТСТВЕННЫЕ ЛИЦА И РЕДКОЛЛЕГИЯ

Председатель: Жён, Гён Тэк (Университет Гёнь-Сань)
Заместитель председателя: И, Ён Гвон (Университет Пусан)
Генеральный секретарь: Нам, Хе Хён (Университет Йонсей)
Ученый секретарь: Чон, Хе Джин (Университет Чунанг)
Секретарь по общественным делам: Хан, Ман Чун (Университет Сангмёнг)
Секретарь по финансовым делам: Ким, Хёнг Соб (Университет Чунанг)
Аудитор: Ким, Вон Хой (Университет Хангук)
Секретарь редакции: Ким, Йонг Фа (Университет Чунгбук)
Главный редактор: Чо, Нам Син (Университет Йонсей)
Редколлегия: Ким, Вон Хой (Университет Хангук)
Квон, Кёнг Джун (Университет Сонкюнкван)
Ким, Бо Ра (Университет Йонсей)
Чой, Юн Хи (Университет Ханнам)
Хан, Чжи Хён (Университет Пусан)
Хо, Сон Тэ (Университет Чосон)
Чунг, Чжунг Вон (Университет Йонсей)
Б.Торић (Университет Београд, Сербия)
К.Клещева (Силезский Университет, Польша)

ИССЛЕДОВАНИЯ ПО СЛАВЯНСКИМ ЯЗЫКАМ, 2016-21-2

Подписано в печать : 28.10.2016 г.

Издано : 31.10.2016 г.

Издатель : Жён, Гён Тэк

Издательское учреждение : Корейская Ассоциация Славистов

Адрес : Отделение руссковедения, Филологический факультет,

Университет Гёнь-Сань, Джинджудэ-ро 501,

Город Джинджу, Гёнь-Сань-нам-до, Южная Корея

(Department of Russian Studies, Gyeongsang National University,

501 Jinju-daero, Jinju, Gyeongnam, South Korea 52828)

Тел/Факс : (82-55)-772-1053 / (82-55)-772-1059

Отпечатано в типографии "Да-Хэ" Тел: (82-2)-2266-9247

Все права на данный журнал принадлежат Корейской Ассоциации Славистов.
